

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2827

יום חמישי ח' שבט תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"ק עז | עמוד היומי: ברכות מט. | דף הכולל: ב"מ סד | קנין ירושלמי: תרומות טז
דף היומי בהלכה: ר' א'.
מוסר: שם עולם - והנה לפי מה שבארנו' עד 'ואל יאמר'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער התשובה "וכן אמרו רז"ל על אברהם" עד "משומד יסיר מלבושיו"

שנתיים לאחר תחילת התכנית - הזדמנות נוספת למבקשים להתעטר בכתר ההוראה

נפתחה שוב האפשרות להצטרף למחזור הרביעי של קנין הלכה - תכנית הלימוד והמבחנים של דרשו להעמדת מורי הוראה בישראל

הנמשכת חמש וחצי שני נערכים 11 מבחנים.
כאמור, הרישום יסתיים בתאריך י' אדר א', ורק העומדים
בפרמטרים שנקבעו, יועברו להליך מבחן הקבלה שיערך על
הלימוד בתקופה הקיץ. המסיימים בהצלחה את מבחן הקבלה
יוכלו להיכנס לתכנית המלגות המיוחדת. מתן תשובות לנרשמים,
עד ט"ו אדר ב' תשפ"ד.

בסיומה של התכנית, לאחר שנים של עמל ויגיעה ועמידה
במבחנים בהצלחה מרובה הלומדים מקבלים את תעודת "חילך
להוראה" במעמד מיוחד בהשתתפות מרנן ורבנן גדולי ישראל
שליט"א, במה שהפך זה מכבר למסורת מפוארת של ארגון דרשו
תכנית קנין הלכה דורשת מאמץ רב והיא כוללת בלימוד
בעיון של מאות סימנים בשו"ע או"ח ויו"ד, תוך בירור מעמיק של
ההלכה משורשיה בסוגיות ברחבי הש"ס, דרך שיטות הראשונים
על סוגיות אלו, לימוד אינטנסיבי של ראשוני הפוסקים עד הטור
והבית יוסף יחד עם שאר נושאי הכלים, השולחן ערוך ונושאי
כליו, כולל תשובות עיקריות של גדולי הפוסקים בהלכה למעשה
המסלול המיוחד של 'קנין הלכה', שאין כדוגמתו בעולם
ההלכה היהודי כולו, מאפשר להעמיד ההוראה בישראל ולהכשיר
דור של תלמידי חכמים שיוכלו בעתיד להנהיג קהילות קודש
ולהורות על האסור ועל המותר. מרנן ורבנן פוסקי הדור שליט"א

כלל הנרשמים ייכנסו להליך בדיקה שלאחריו יתאפשר להם
להשתתף במבחן הקבלה, הרישום יסתיים ב' אדר א', המסיימים
בהצלחה את התכנית יזכו לקנות ידיעות מעמיקות שיאפשרו
להם להכשיר את עצמם להורות הלכה בישראל
להעמיד ההוראה בישראל: שנתיים לאחר תחילת המחזור
הרביעי במסלול 'קנין הלכה', ב'דרשו' הודיעו על פתיחת הרישום
לזמן קצוב למבקשים להצטרף לתכנית החשובה שהלומדים בה
קונים את הכלים הנכונים להעמיד ההוראה בישראל ולהתעטר
בס"ד בהמשך בכתר ההוראה. הרישום החל בימים אלו ויסתיים
בתאריך י' אדר א'.

הרישום לתכנית מותנה בעמידה בשורת תנאים שנקבעו ע"י
הנהלת דרשו העולמית. התכנית מיועדת אך ורק לבני 30 ומעלה
השואפים ללמוד ולהורות הוראה בישראל, ולמי שלא למדו עד
כה את עיקרי ההלכות הנלמדים במסגרת תכנית זו.

התכנית למצטרפים כוללת את לימוד הלכות שבי"ד ח"ב;
הלכות בשר בחלב, תערובת, מליחה, הגעלת כלים ושבת. במסגרת
התכנית המיוחדת, נלמדים הטור ושו"ע עם נושאי כלים יחד עם
סוגיות הש"ס הנוגעות למקור ההלכות יחד עם מראי מקומות
שנכתבים ע"י תלמידי חכמים מופלגים. במסגרת התכנית כל
אברך לומד את החומר בזמנו הפנוי כאשר לאורך תקופת הלימוד

האחרון מרנן הגר"ש אלישיב זצוק"ל, הגר"ש וואזנר זצוק"ל והגר"נ קרליץ זצוק"ל, נודעה בעולם היהודי כולו כתכנית הדגל למורי הוראה בישראל, ועד כה היא העמידה מתוכה מאות רבות של רבנים מורי הוראה, בכלל קהילות הקודש בריכוזים היהודיים ברחבי תבל. כאמור, שנתיים לאחר תחילת המחזור הרביעי, בדרשו החליטו לאפשר רישום נוסף למבקשים כעת להצטרף ללגיטו של מלך.

שעוקבים אחרי סדר הלימוד וסידרו אותו כמשנתו, אומרים שוב ושוב לראשי ורבני 'דרשו' כי "מדובר במסלול המעמיק ביותר שמוציא מתוכו את הסולת המנופה של העידית שבעידית שבעולם התורה שאין ספק כי בעתיד יעמידו תלמידים הרבה ויפסקו הלכה בישראל". התכנית שנוסדה לפני כ-15 שנים בהורמנא דמלכי ההוראה בדור

תזכורת לנבחני דרשו

מבחני דרשו בכולל יתקיימו ביום חמישי ה' בשבט זביום שישי ט' בשבט

מבחן דף היומי קנין תורה מס' 49: (שישי בלבד!)

הדף היומי: בבא קמא מג. - עב:

קנין משניות: כלים י"ז ט"ז - י"ט ח'

מבחן קנין חכמה מס' 49:

ספר אורחות צדיקים: שער לשון הרע "אמרו רז"ל כנסת ישראל" עד שער התשובה "וכן אמרו רז"ל על אברהם"

מבחני הדף היומי בהלכה מס' 23:

משנה ברורה: סימן קפ"ו עד סימן קצ"ט

מוסר: אהבת חסד: חלק ג' פרק ז' "ויש עוד דל אחד" עד סוף.

שם עולם: עד פרק ה' "היוצא מדברינו"

דף הכולל מס' 38: (חמישי בלבד!)

בבא מציעא מב. - סג:

הבורת שם מבחן מס' 16:

בבא מציעא לו. - מח.

קנין ירושלמי מבחן מס' 15: (שישי בלבד!)

שביעית ע. - תרומות יב: (בדפוס וילנא שביעית כד: "חד ר' הוה טעון" - תרומות ז. "תרומה ויחזור ויתרום")

עמוד יומי מבחן מס' 3:

ברכות לב. - מו:

"אליהו הנביא הגיע אלינו", אמר האברך
הנרגש והצביע על מיטיבו. "אתם
צריכים לומר לו תודה רבה!"...

מי שעושה את המוטל עליו, ולא שואל שאלות או מחשב חשבונות - יש בידו את המפתח להצלחה!

המצרים כבר קיבלו תשע מכות, וכמעט נשברו לגמרי. בני ישראל עומדים אוטוטו לצאת ממצרים, ופתאום בא עליהם אסון

"וַיִּשְׁאָלוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רֵעוּתָהּ כְּלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב" (יא, ב)

נורא: שמונים אחוז מהם מתים במכת בכורות!

דבר זה היה אמור להביאם ליאוש נורא, ולהסקת מסקנות: 'אם כך קרה להם, זה עלול לקרות גם לנו. לעולם לא נזכה לצאת ממצרים!'

והנה באותה שעה הורה הקב"ה למשה לומר לבני ישראל שילכו לשכנים המצרים ויבקשו כלי כסף וכלי זהב."

מדוע דווקא אז נצטוו בני ישראל על כך?

אומר הרב ראקוב: אם כל היהודים היו באים ומבקשים מהמצרים כסף וזהב, היה הדבר מדליק אצל המצרים נורה אדומה: מה קרה שכל היהודים צריכים מאיתנו כלים נאים? סימן שהם זוממים לברוח ולקחת הכל איתם!

אך לאחר שמרבית עם ישראל מתו, כמה יהודים באו לבקש? רק עשרים אחוז!

אמרו המצרים: 'כנראה שלקבוצת היהודים הזו יש חג מיוחד לעצמם. ניתן להם את מבוקשם!'

מלבד זאת היה טמון בכך רווח נוסף:

כיצד יתכן שהמצרים לא הבחינו שרק עשרים אחוז מעם ישראל יוצאים ממצרים? הם היו אמורים להבחין בכך ולהסיק מסקנה אחת ויחידה: אם שמונים אחוז מישאל מתו, משמע שהמכות לא ניחתו רק עלינו אלא גם עליהם. אין שום סיבה להניח להם לצאת ממצרים!

מה עשה הקב"ה?

יום אחרי שנתן את חן ישראל בעיני המצרים, הם פיתחו אליהם שנאה עזה בעקבות מיתת הבכורים, וגירשו אותם ממצרים. בכך היתה טמונה הצלתם של ישראל! מדוע?

כשאדם מפתח שנאה כלפי קבוצת אנשים, גם קצת מהם נראים לו כהרבה. השנאה שרחשו המצרים לישראל העבירה אותם על דעתם, הם לא קלטו ששמונים אחוז מעם ישראל מתו, וכך יכלו ישראל לצאת בבטחה ובגאון.

נמצא שמה שהיה נראה כגורם ליאוש ולחוסר תקווה, הוא שהביא את יציאת מצרים עם כל הכסף והזהב!

והנה, אם היו שואלים את היהודים במצרים: האם אתם רוצים לבקש מהמצרים כסף וזהב? הם היו משיבים בשלילה מוחלטת, וזאת משתי סיבות: א. מדוע שהמצרים יתנו לנו כלי כסף וכלי זהב? אין בזה טיפת הגיון! ב. אם נצא בלי לקחת מהם את רכושם, המצרים יאמרו 'ברוך שפטרנו' וישמחו שהתפטרו מאיתנו אחרי שהרסנו להם את המדינה. אך אם ניקח מהם את כספם, הדבר יעורר את חמתם, והם ירדפו אחרינו, כפי שאכן קרה: 'ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם ויאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו' (יד, ה), ופירש רש"י: "נהפך ממה שהיה... לשעבר היו אומרים לו (שם י, ז) 'עד מתי יהיה זה לנו למוקש', ועכשיו נהפכו לרדוף אחריהם בשביל ממונם שהשאלום."

אך עם ישראל לא שואל שאלות. הקב"ה ציוה? זה מה שעושים!

בזכות אמונה תמה זו הם זכו לנס קריעת ים סוף, ראו מראות נבואיים, וקיבלו לא רק את כספם של המצרים, אלא גם את אוצרות פרעה!

מכאן לומדים יסוד נפלא לחיים: בטחון אמיתי קב"ה פירושו 'לשים את השכל בקופסה' ולעשות את רצון ה' בלי שאלות וקושיות. כאשר האדם עושה כך, הוא רואה ניסים ונפלאות באופנים שלא חלם ולא שיער כלל!

אברך מהעיר אלעד סיפר סיפור נפלא:

היה זה צום עשרה בטבת שחל בערב שבת. מזג האוויר היה חורפי למהדרין. גשם זלעפות ירד, הרוחות שרקו, וברקים הבזיקו בשמים בזה אחר זה.

מכל הבתים עלו ניחוחות תבשילי השבת, והחנויות היו עמוסות קונים. רק בבית אחד היו הארונות ריקים, המקרר היה נקי מכל תוכן והכיריים חפות מכל סיר.

"מתי אתה יורד לעשות קניות?" שאלה אשת האברך את בעלה. "צריך כבר להעמיד את הסירים על האש!"

מצבו הכלכלי של האברך היה קשה. בכיסו לא היתה פרוטה לפורטה, והוא לא ידע כיצד יקנה את הצרכים המינימליים ביותר לשבת, אך הוא לא רצה להלחיץ את אשתו ולכן לא אמר לה מאומה.

הוא נכנס לחדר, ונשא תפילה מעומק הלב: "ריבונו של עולם, תושיע אותי!"

חלפה שעה, והישועה מיאנה לבוא. הוא טילפן לגיסו שהתגורר בקרבת מקום ושאל: "אולי אתה יכול להלוות לי קצת כסף?" אמר הגיס: "אני מתנצל, אבל גם אני חי על הלוואות. אין לי להלוות לך!"

"מה אעשה?", אמר האברך. "אין לי כסף לקנות צרכי שבת!" "יש לי רעיון", אמר הגיס. "אתן לך מספר טלפון של יהודי שמתגורר בתל אביב. אומרים שהוא נותן שתי עופות לכל מי שאין לו צרכי שבת!"

"מה יועילו לי שתי עופות? אני צריך כסף לצרכי שבת שלמה!" חשב האברך, אך לאחר מכן התנער ואמר לעצמו: "אם זה מה שזימן לי ה' יתברך, אעשה זאת. אקח ממנו את העופות וה' יעזור הלאה!"

האברך התקשר אל היהודי מתל אביב, ובשפל קול ביקש שתי עופות לשבת.

"איפה אתה גר?" שאל היהודי.

"באלעד."

"אבוא אליך ונרכוש ביחד באחת החנויות!"

האברך היה נבוך. "בשביל שתי עופות אתה רוצה לטרוח?"

"מה אכפת לך?" אמר היהודי.

האברך ארו את כל המוצרים בשקיות, והחל להיסחב עימן בקושי רב, אך לאחר רגע קרס תחתיו. זה היה בלתי אפשרי!
 "מה הבעיה?" אמר היהודי. "יש לי רכב. אקח אותך הביתה!"
 הם העמיסו את כל הכבודה בבגאז', ונסעו הביתה.
 "בואו לעזור לי", טילפן האברך לבני ביתו. "יש פה הרבה שקיות!"
 בני הבית ירדו לחניה, ונדהמו לגלות שפע שמעולם לא ראו.
 "מה זה?" שאלו את אביהם.
 "אליהו הנביא הגיע אלינו", אמר האברך הנרגש והצביע על מיטיבו. "אתם צריכים לומר לו תודה רבה!"
 אך היהודי לא חיכה לתודות. מיד כשסיימו בני המשפחה לפרוק את הקניה מהרכב, התניע אותו ונעלם לדרכו.
 לאחר מכן אמר האברך הנרגש לבני המשפחה: "תראו את חסדי ה'! כבר שאלתי את עצמי מהיכן יהיה לי כסף לשלם את הנסיעה לתל אביב כדי לקחת את שתי העופות, והנה הקב"ה סידר שלא רק שהעופות הגיעו עד אלינו, אלא שזכינו לשפע עצום!"
 מי שעושה את המוטל עליו, ולא שואל שאלות או מחשב חשבונות - יש בידו את המפתח להצלחה!
 (רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך שמות)

האברך נכנס ביחד עם היהודי לצרכניה, ולקח עגלה כדי להכניס לתוכה את המצרכים וביניהם גם העופות. להפתעתו, גם היהודי התל אביבי לקח עגלה וצעד במקביל אליו.
 הם הגיעו למקפיא הגדול, והאברך הזיז את חלון הזכוכית, לקח שתי עופות והניח בעגלה.
 "למה אתה לוקח רק שתיים?" אמר היהודי. "קח שמונה!"
 ובדברו, הכניס לעגלה שלפניו עוד ששה עופות.
 האברך עבר למקפיא של הדגים ולקח דג גדול, וכשראה זאת היהודי הכניס לעגלתו שני דגים נוספים. כך היה כאשר לקח האברך בשר בקר, וכאשר המשיך ורכש את שאר המוצרים, ממטרנה וטיטולים ועד מוצרי חלב ביצים וממתקים. הוא מכניס מוצר, וכנגדו היהודי מכניס לעגלתו מוצרים זהים.
 הם התקדמו אל הקופה כשלפניהם שתי עגלות מלאות עד אפס מקום. ואז הסתובב האברך אל היהודי ואמר לו: "ביקשתי ממך שתי עופות, ואני מאד מעריך שנתת לי כסף עבורם, אך אין לי מהיכן לשלם את כל הקניה הגדולה הזו!"
 "תעביר, תעביר", אמר היהודי בטוב לב. "זה בסדר!"
 האברך העביר את המוצרים, והסכום לתשלום עמד על אלפי שקל. היהודי לא התרגש. הוציא מכיסו כרטיס אשראי מזהב, והושיט אותו לקופאית.

פסי הרכבת היו מלאים בחיילים, שלא היה מספיק כסף לשנע אותם לחזית. לדבר אחד היה כסף, ובשפע - להסיע את יהודי הונגריה לאושוויץ!...

כשהקב"ה רוצה, הדברים אינם מתנהלים בדרך הטבע או על פי חוקי ההיגיון. הם מוכרחים להתקיים ואין שום ברירה אחרת

גדול של שינוי דעתו ולבו של פרעה הרשע, ושל התגברות על כח הטומאה העצום שהיה לחרטומי מצרים, שעליו אמרו חז"ל "למה נקרא שמן כשפים, שמכחישים פמליא של מעלה" (סנהדרין סז ע"ב), ומשה חשב שאין הוא ראוי שיעשה הדבר על ידו.
 הוא ראה עצמו אשם בכך שאינו מצליח להשפיע!
 רבי רפאל ברוך טולידנו זצ"ל התגורר במקנס שבמרוקו. באחד הימים הגיעו אליו שליחים מקזבלנקה ושטחו לפניו את מצוקת החינוך הגדולה שעמה הם מתמודדים - חלק גדול מן הילדים עלו ב'עליית הנוער' לארץ ישראל, בעקבות זאת נסגר תלמוד התורה שהיה שם, וילידים שנותרו אין שום מקום לימודים. אילו היה לאנשי הקהילה די כסף, היו פותחים את המוסד מחדש, אבל העשירים אינם מוכנים להשקיע כספים במוסד קטן כל כך ולא מספיק מבוסס. בלית ברירה, חלק מן הילדים מסתובבים ברחובות, ואחרים נשלחו על ידי הוריהם לבית ספר כ"ח, שהשקפותיו רחוקות ביותר מן הדרך המסורה לנו מדור ודור, ואמנם לא אחד

הכבדת לב פרעה - מהלך שמיימי

משה רבנו נשלח להתרות בפרעה לפני מכת ארבה, והקב"ה אומר לו: "בֹּא אֶל פְּרֹעֹה כִּי אֲנִי הַכְּבֹדְתִי אֶת לְבוֹ וְאֶת לֵב עֶבְדִּי לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְנִי אֵלָה בְּקִרְבּוֹ" (שמות י, א).
 מפליא הדבר, שהסיבה לשליחות משה לפרעה היא "כי אני הכבדתי את לבו". אדרבה, אם הקב"ה הוא זה שהכביד את לבו, לכאורה אין טעם לבוא אליו, כי בין כך ובין כך הוא לא ישלח את ישראל ממצרים! מפני מה נאמר למשה לבוא לפרעה דווקא בהקשר הזה?
 הרבי מקלוזנבורג זצ"ל ביאר, שלאחר שהיו משה ואהרן אצל פרעה, ובתגובה לבקשתם לשלח את העם הוכבדה העבודה, שואל משה את ה': "למה זה שלחתיני?". אין כוונתו בזאת לבוא בטרוניא, חלילה, כלפי מעלה, אלא לומר שכיון שראה ששליחותו לא הועילה לישראל, כנראה אין לו את הזכות ואין הוא ראוי שעל ידו תבוא ישועה לבני ישראל. לצורך ישועה זו אמור להתרחש נס

ולא שניים כבר פרקו רח"ל עול תורה ומצוות. מה עושים?
נחרד הרב טולידנו מן הדברים והבטיח: "בעזרת ה' במוצאי שבת אצא לקבלנקה ברכבת היוצאת בחצות. אגיע למקום בשמונה בבוקר לתפילת שחרית, ומיד לאחר מכן ארצה לשבת עם כל העשירים שיכולים להזיל מכספם לצורך העניין".
השליחים יצאו מאושרים מעט. התעוררה בהם התקוה שבואו של הרב יחולל את השינוי המתבקש. הם הזדרזו להודיע על האסיפה המתוכננת, ועשירי קובלנקה הבטיחו את השתתפותם בה.

אלא שרבות מחשבות בלב איש. בשבת טיפס לפתע חומו של הרב לארבעים מעלות. הוא הרגיש רע מאד, ונראה היה כי הנסיעה עומדת לרדת מעל הפרק. בני המשפחה הניחו לו לנוח, אבל זמן קצר לפני חצות הפתיע אותם הרב - הוא קם והתארגן ליציאה במהירות. כשהגיע לתחנת הרכבת, דקות ספורות לפני הנסיעה, כבר היתה הרכבת עמוסה בנוסעים. שום מקום ישיבה לא נמצא לרב, ובליט ברירה התיישב על המדרגות. הרכבת הגבירה תאוצה ורוח פוצים חדרה פנימה, היישר לכיוונו. הרב ישב כך, קודח מחום, מתעטף במעילו בניסיון נואש להגן על עצמו מפני הרוח, ומתנדנד הנה והנה בקצב שקשוק הגלגלים. את המראה שלו, כשהגיע לקובלנקה, נקל לשער. אדם מבוגר לאחר לילה נטול מנוחה, מפורק איברים מן הנסיעה הארוכה על גבי מדרגות הקרון וקודח מחום.

הוא פנה לתפילת שחרית, ולאחריה מיד לפגישה המתוכננת. בשארית כוחותיו החל לדבר על החשיבות הגדולה של הקמת חיידר על טהרת הקודש. הגבירים שמעו את דבריו בשתיקה, וכשסיים השיבו לו: "כבוד הרב, הקמת מוסד כזה אינה צעד כלכלי נכון. מרבית הילדים כבר אינם כאן, וגם אלו שנותרו מתכוונים לעלות תוך זמן קצר. אמנם יש אי נוחות זמנית, אבל בשביל מה לטרוח להקים מוסד שאין לו שום עתיד?"
הרב שמע, ובמקום תשובה מילאו דמעות את עיניו הטהורות, וזלגו נחילים-נחילים במורד לחייו.

העשירים באו במבוכה גדולה - אם טעו בדבריהם, מדוע אין הרב מעמידם על הטעות?! אחד מהם העז פניו ואמר: "כבוד הרב, אנו מדברים דברים של טעם שיש בהם היגיון, ואתה מפעיל רגשות עם הדמעות הללו! הדברים לא עובדים כך..."

נענה הרב לעומתם: "טועים אתם לחשוב שאני בוכה על דבריכם, לא עליכם אני בוכה אלא עלי. הגמרא אומרת שכל מי שירא שמים דבריו נשמעים, וכשאני רואה שאינכם שומעים לדבריי, אני מבין שאיני ירא שמים... עלי אני בוכה!"

שוב ושוב מגיע משה רבנו לפרעה - ושום דבר לא מתקדם. לבסוף אומר משה: אולי אני אשם בכך?!

זאת ועוד, כשבקש ראובן להציל את יוסף מידי אחיו הוא נתן עצה להשליכו לבור שהיו בו נחשים ועקרבים (שבת כב ע"א). ונשאלת השאלה, אם רצונו היה להציל את יוסף ממוות לחיים, איך נתן עצה כזאת? הלא נפסק להלכה (שו"ע אבן העזר סי' יז

סעי' כט) שהנופל לחפירת נחשים ועקרבים - מעידים עליו שמת. איזו הצלה היה, אפוא, במעשה של ראובן, עד שהתורה מעידה עליו "וישמע ראובן ויצילהו מידם" (בראשית לז, כא)?
אלא, שקל יותר להציל אדם מבעלי חיים שאין להם כח בחירה, ולגרום להם לשנות את טבעם לטרוף ולהזיק לו, מאשר להצילו מידי בני אדם שיש להם מצד עצמם כח בחירה! ממילא, העברת יוסף לבור הנחשים והעקרבים ושחרורו מידי השבטים נחשבת להצלה!

הרי לנו ששינוי טבע האדם הוא דבר קשה ביותר, ורק בעלי מדרגה נשגבה מסוגלים לעשות זאת!

לפי זה נבין את דברי משה רבנו. משה סבר שאילו היה נדרש להכניע את ארץ מצרים על ידי מאורע ניסי היוצא מגדר הטבע, כמו - שריפת כל הארץ או הטבעת כולה במים, היה ביכולתו לעשות זאת, אבל מאחר ושליחותו נועדה לפעול כנגד בני אדם - להכניע את לבבו של פרעה הרשע והכופר וליטול ממנו את זכות הבחירה - הרי שאין ביכולתו לעשות זאת! זהו דבר שלמעלה מכוחו, וממילא העובדה שפרעה אינו נכנע היא באשמתו.

לכן אומר לו הקב"ה: "בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו" - זה שפרעה אינו שומע בקולך, זה לא משום שאתה אשם! אני הוא זה שהכבדתי את לבו! לפיכך "בא אל פרעה" - תמשיך ללכת, "כי אני הכבדתי את לבו" - מדובר במהלך שמיימי של עקשנות והכבדת לב לא הגיונית, וכל זאת למה? "למען שיתי אותותי אלה בקרבו ולמען תספר באוזני בנך וכן בנך!"

לא אתה, משה, אשם בכך שהוא לא נכנע, כי אתה רואה את עצמך לא יכול לפעול נגד אדם בעל בחירה!
אני הוא שמכביד את הלב!

ההתבוננות בהנהגת פרעה ובעקשנותו הגדולה, מחזקת את ההבנה שלא מדובר כאן במהלך טבעי והגיוני. מה ההיגיון להמשיך להחזיק בעם ישראל, כשבצעם הוא לא הרוויח מאומה מעבודתם?!

חז"ל דרשו על הכתוב "את פיתום ואת רעמסס" - "פיתום שמה, ולמה נקרא שמה רעמסס? שראשון ראשון מתרוסס" - "כשהיו בונים קצת היה מתרוסס ונופל וחוזרין ובונים והוא נופל", ועוד דעה "רעמסס שמה, ולמה נקרא שמה פיתום? שראשון ראשון פי תהום בולעו" - "נבלע בארץ" (סוטה יא ע"א ורש"י שם).

ועוד יותר, לאחר שנים רבות כל כך של גלות היו בני ישראל מוכים ובעלי מומים, ולא היה ביכולתם לעבוד כראוי - אז מדוע לא לשלח אותם?!

ואם נאמר שברשותו רצה לענות אותם, איך יתכן שהוא סובל מכה אחר מכה ומפקיר את בני עמו לסבול כך? וכי עד כדי כך חסר דעה היה?!

אלא, שהיתה כאן הנהגה שלא כדרך הטבע! נטלו מפרעה את ההיגיון וגרמו לו להתעקש עד מוות!
הרבי מקלוזנבורג כותב: "ואולי סירובו להוציא את ישראל

רשע בער וריק, עד שלא יכול היה לחתום את שמו, וכדי להתפרנס עבד בצחצוח נעליים. איך יתכן שאדם כזה יהפוך למנהיג של מדינה גדולה עם עשרות מיליוני אזרחים, ויהפוך את טבע כל אנשיה מבני תרבות לחיות טרף אכזריות?!

לכל התמיהות הללו ישנה תשובה אחת: גזירת שמים! כשהקב"ה רוצה, הדברים אינם מתנהלים בדרך הטבע או על פי חוקי ההיגיון. הם מוכרחים להתקיים ואין שום ברירה אחרת.

עוד ניצול מן התופת, רבי אהרן רוטר, בעל "שערי אהרן", אמר באותו עניין: בשנת תש"ג היה ניסיון התנקשות בהיטלר ימ"ש. הניסיון לא צלח, כלומר: המטען, אמנם, התפוצץ בישיבת צוות שערך היטלר עם מקורביו בדיוק מתחת לכיסאו של היטלר, אלא שבדיוק אז לא היה הרוצח בכיסאו. הוא התרומם ממנו כדי להיעזר במפות שהיו תלויות על הקיר... בעקבות הפיצוץ נפגעה חלקית השמיעה באוזנו, אך מעבר לכך הוא לא סבל משום בעיה אילו רק היה נהרג היטלר בתש"ג - אמר רבי אהרן רוטר בהתרגשות - כל יהדות הונגריה היתה ניצלת!... איך אפשר להבין שהקב"ה הציל אותו ממוות בהשגחה פרטית מיוחדת? למה הקב"ה שמר עליו כל כך? אין אנו יודעים את הסיבה, אלא את זאת - הקב"ה רצה שהוא ימשיך לחיות, כי זו היתה התוכנית שלו! כל יהודי חייב להתבונן בזה - מסיים הרבי מקלויזנבורג - ולהאמין בה' לא רק כאשר טוב לו. יש לראות אצבע אלוקים הן ברע והן בטוב. כשהקב"ה שולח עזרו הוא עושה ניסים שלא כדרך הטבע, וכשלא זוכים באות צרות ופורענויות שלא כדרך הטבע.

(רבי שלמה לוונשטיין שליט"א - מתוך האור יציאת מצרים)

מארצו הוא נס ושינוי טבע גדול יותר מהנס של יציאת מצרים! כי מן השמים לא הניחו לו להוציא את ישראל!".

ועוד הוא מוסיף, מתוך הניסיונות הקשים שעברו עליו בחייו: בשלהי מלחמת העולם, כשהחלו הנאצים לספוג תבוסות בכל החזיתות ונחלו מפלות בזו אחר זו, לא נותר בידיהם כסף לרכישת דלק, ובוודאי שלא לחידוש מלאי כלי הרכב והמשאיות שלהם. פסי הרכבת היו מלאים בחיילים שנתקעו רק משום שלא היה מספיק כסף לשנע אותם לחזית. לדבר אחד היה כסף, ובשפע - להסיע את יהודי הונגריה לאושוויץ!... בזה לא נתקלו הנאצים בשום מחסור!... איכשהו נמצאו מספיק דלק ומספיק קרונות, כדי שאף יהודי לא ישאר מאחור...

יש שטוענים, שאילו היה היטלר ימ"ש שולח את כל חייליו למערכות הקרב הוא היה מנצח בכל החזיתות, אבל במקום לעשות זאת הוא שלח את עיקר הכוחות לערוך חיפושים כדי ללכוד עוד יהודי בודד ועוד נער יהודי, ולכן הפסיד.

כמה נואל המהלך הזה! היכן היה ההיגיון הנאצי?!

ובכלל, עשרות שנים מנסים חוקרים להבין מה גרם לאותו רשע לצאת נגד עם ישראל ולעשות את מה שעשה, ואינם מוצאים לכך תשובה. אילו לעבדים ולשפחות נמכרנו - החרשנו, שכן בקרב היהודים היו הרבה מאד פרופסורים מומחים במקצועות שונים, שהיו יכולים להועיל בכל מיני תחומים, אבל מדוע הוא רצח אותם? מה גרם לו לצאת להילחם בכל כך הרבה מדינות רק כדי לבער אותם מן העולם?!

עצם עלותו לשלטון הוא מהלך אבסורדי. בצעירותו היה אותו

"השודדים הללו שולחים נהג שיעמוד ויבלבל לך את המוח: מחיר גבוה מחיר נמוך... וכשאתה עסוק איתו, מגיע מאחור גזלן, נוטל את החבילות ובורח..."

ר' איד, יש לך מצוה - שמור אותה! עשה את המצוה כמאמרה. תגן עליה שתישאר בשלמות!

צורך בפעולה מיוחדת בשביל להחמיץ מצוה, כי כמו שמצות מחמיצות מאליהן כך מחמיצים מצוה בשב ואל תעשה, לא שומרים אותה והמצוה בורחת. מנמנמים וחלילה מאבדים זמן קריאת שמע וכדומה.

אני אוהב לספר סיפור שהיה, והלימוד מהמעשה הוא גיוואלדיג.

יהודי נסע לארה"ב ונחת בשדה התעופה קנדי. ירד מהמטוס, המתין שתעבור מוניית לקחתו למחוז חפצו. בדרך כלל נהגי המוניות הם שחורים [שלא תדעו, אבל אתם מכירים את הערבים פה? משהו כזה, הצד השווה בהם שדרכם להזיק ושמירתם עליך]. האיש עומד עם שתי מזוודות וממתין, עד שעצרה מוניית לידו. הוא ניגש. לא ידע היטב את שפת האנגלית, אבל עם מה

"וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמִּצְוֹת כִּי בְעֵצָם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת צְבָאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם" (יב, יז)

עומד יהודי על פי התנור עם מקל המצות בידו. במקום זה, חובה למהר! נצרכת שם מהירות מיוחדת כיון שהתנור פולט חום. והוא לא ממהר אלא נעמד לעצמו בדבקות גדולה, המצות בידו, והוא צועק בתפילה, מתנדנד ומאריך בייחודים: "ל-ש-ם מ-צ-ת מצוה...". איזה לשם? איזו מצה ואיזו מצוה? עד שיחדת ייחודים המצה כבר הפכה לחמץ גמור!...

הוא מה שרמוז כאן בפסוק וברש"י: "ושמרתם את המצות - ...רבי יאשיה אומר: אל תהי קורא את המצות אלא את המצוות, כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצוה, אלא אם באה לידך עשה אותה מיד", אין מחמיצין את המצוות. אין

מצוה - שומר שהיצר הרע לא יקלקל לו את המצוה! וכפי שאמרנו, שהוא נזהר מהגנב הכושי השחור שמסיח דעתו, מקלקל לו את המצוה וגונב אותה.

לדוגמא, יהודי מקיים מצוה רבתי, נתן צדקה בסכום גדול, מיד בא היצר הרע וממבקש לקלקל: פרסומת בכל העיר ועוד עם תמונה, הורס לו את המצווה. ועוד כהנה וכהנה דוגמאות. ר' איד, יש לך מצוה - שמור אותה! עשה את המצוה כמאמרה. תגן עליה שתישאר בשלמות.

מי השקרן, אנחנו או הם? כיון שדיברנו על שוודים, נזכרתי במשל נאה ששמעתי בשנים קודמות מרבי יעקב לנדא זצ"ל: יהודי הלך לו בדרכו ביערות פולין ובידו סכום כסף, ורכוש. התנפל עליו שווד עם אקדח בידו: תן את הכסף! היהודי הזה בטבעו היה גיבור גדול, בעל כח רב, אבל מה יעשה מול הנשק? אין ברירה. נתן את הכסף. ואז אמר היהודי לשווד: אני מבקש לך, תעשה עימי טובה גדולה. כיון שהכסף לא שלי, כאשר אבוא לבעל הבית ואספר לו שגנבו לי, הוא לא יאמין.

אז מה אתה רוצה? - זעם השווד. תעשה לי טובה. יש לך אקדח, תירה על החליפה שלי, כדי שבעל הבית יראה שבאמת ירו. היהודי הוריד מיד את החליפה והניח. וההוא הגוי, יורה.

תהיה ברוך!, האם אפשר גם פה למעלה, תעשה לי טובה עוד כדור נוסף גם בחלק העליון של החליפה, כדי שבעל הבית יאמין לי שנאבקתי עם השווד אם יראה שבגדי מחוררים מרוב כדורים "אין לי, נגמרו לי הכדורים" - התנצל השווד. "אין לך? אם כן). תן לי בחזרה את הכסף!. מיהר ו'כיבד' אותו במכות רצח נאמנות. שבר לו ידיים ורגלים, חטף את הכסף וברח צעק השווד המוכה: יהודי שקרן, רמאי! היהודים הרמאים... אתם מבינים, הוא הרמאי...

עד כאן המעשה היפה ששמעתי מהרב לנדא. הוא דיבר אז בדרשת מחאה על תעלולים של חילוניים במדינת ישראל, וסיים, מסכנים הם יהודים החיים את חייהם בחושך - ללא תורה, בלי מצוות, בלי אמונת חכמים רובם דרובם תינוקות שנשבו, חלקם מרמים אותנו עושים צרות רבות, ואם אנחנו מצליחים מעט להימלט מהם ולהחכים על מזימותיהם, מיד עולה צעקתם ונשמעת ברמה: החרדים מרמים, גונבים!... הם, עוברים על כל התורה כולה, כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש - ומאשימים אותנו שאנחנו מרמים אותם.

הקב"ה ירחם עליהם ועלינו, ובמהרה ישלח משיח צדקנו - גואל צדק, וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות במהרה בימינו.

(רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל - יחי ראובן)

שכן ידע - הצליח להסתדר. 'נשא ונתן' עם נהג המונית שנקב בתחילה במחיר מופקע. סוף סוף הגיעו לעמק השווה, לפתע אמר לו הנהג איזו קללה באנגלית וברח מהמקום, נסע ונעלם. "בריה משונה, מה הוא בורח אחרי שסיכמנו? צריך עכשיו לעצור נהג שני" - חשב לעצמו.

בינתיים הוא הסתובב ובדק מה עם החבילות שלו, ו-אין חבילות! גנבו לו את המזוודות. בהלה גדולה. - שתי מזוודות, טלית ותפילין! הארנק שהיה לו. התחיל לרוץ לכאן ולשם. בינתיים עבר שם יהודי, בעל חסד גדול. והאורח סיפר לו את צערו הרב ומה שקרה לו.

אמר לו היהודי האמריקאי: "וכי אינך מודע לכך? זה היה מתוכנן מראש, כך מתנהגים השוודים הללו. הם שולחים נהג שיעמוד ויבלבל לך את המוח: מחיר גבוה מחיר נמוך, בורו פארק פלטבוש, לא מבין כן מבין... וכאשר אתה עסוק איתו, מגיע מאחור גולן, נוטל את החבילות ובורח..."

את התפילין הוא מצא בסוף בדרך מעניינת, פלאי פלאים. בזכות שהוא מעולם לא דיבר דברים בטלים עם תפילין. ואכמ"ל. אבל המזוודות נגנבו.

זו כוונת הכתוב "ושמרתם את המצות" - את המצוות. אותו התכסיס, כי ממש אותה העצה יש ליצר הרע כיצד לגנוב בערמה מהיהודי את המצוה:

יהודי מתחיל לברך ברכת המזון ואומר "ברוך אתה ה'". מיד מגיע השווארצער יצר הרע [-היצר הרע השחור] ומכניס לו לראש: "לגמרי שכחת!, הולכים היום לאסיפה הדחופה!". מיד הוא חושב מה יהיה בפתח האסיפה, מה יאמרו בה, מה יגיד פלוני, באמצע 'ברכת המזון' חושב ומתכנן, ולפתע מוצא את עצמו ב"ובנה ירושלים"... הוא ממשיך לחשוב על האסיפה, עד שמסיים, ואז הוא אומר לעצמו - היכן הברכת המזון שלי? גנבו לי אותה! הגיע היצר הרע ובלבל אותי עם בורו פארק ופלטבוש, עם דולר וסנט, אסיפות ודרשות, ובינתיים כשאני חשבתי הוא חטף לי את הברכה "ושמרתם" - שימו לב, תשמרו שלא יגנבו אתכם!

שומר מצוה לא יידע דבר רע חז"ל אומרים: "העושה מצוה כמאמרה אין מבשרין אותו בשורות רעות" שנאמר: "שומר מצוה לא ידע דבר רע".

מה הכוונה "כמאמרה"? מה"שנאמר" - "שנאמר שומר מצוה לא ידע דבר רע" - אפשר להבין מה המשמעות של "כמאמרה".

מה הכוונה שומר מצוה? לכאורה היה לומר עושה מצוה. ונראה לפרש כמו "ואביו שמר את הדבר" - מלשון ממתין ומצפה (כדפירש רש"י שם), וגם כאן הכוונה שומר וממתין מתי תבוא כבר השבת, מתי תגיע המצוה לידי ואקיימנה? וזו דרגה גבוהה של חביבות למצוות, ולכן "אין מבשרין אותו בשורות רעות" אבל ב"מסילת ישרים" מפרש את הפסוק כפשוטו: שומר

כעבור מספר ימים, קיבל מכתב תשלום מבית החולים. הוא נדרש לשלם \$5000 עבור שימוש במכשיר ההנשמה למשך יום אחד. למקרא המכתב האיש פרץ בבכי...

מה פשר כל החזרה הזאת לעשות שוב ושוב "זכר ליציאת מצרים"?

והיא הגיעה למצב שהיה עליה להיות מחוברת למכשיר חמצן באופן קבוע. היא חיכתה בתור להשתלת ריאה. מצבה התדרדר וגם מכשיר החמצן, שאליו הייתה מחוברת, כמעט ולא עזר. יום אחד הגיעה סוף סוף הקריאה. בחורה בת עשרים, גויה, נהרגה בתאונת דרכים. צוותי הרפואה שהגיעו למקום התאונה מצאו אותה במצב שהריאות שלה עדיין עבדו. במבצע מהיר זימנו אותה להשתלה. אמבולנס הגיע לביתה ולקח אותה, בלוויית בתה בת העשרים לבית החולים, בו תבוצע ההשתלה.

בנסיעה לבית החולים הרהרה לעצמה: "מצד אחד אני הולכת לקבל ריאה, להתחיל לנשום ולקבל חיים. אבל מהצד השני יושבת משפחה - אמנם לא יהודייה אבל בכל זאת בני אדם - שבוכים ומתאבלים על בתם שמכוחה אני הולכת לנשום..."

האשה עברה את ההשתלה בהצלחה ב"ה, והחלה לנשום בכוחות עצמה. היא החליטה לכתוב מכתב להוריה של הבחורה שנהרגה, וכך כתבה להם: "קברתם את בתכם, שהייתה בגילה של הבת שלי, צעירה בת עשרים, שחיים מלאים עמדו לפני. זכרו דבר אחד: הריאות שלה לא נקברו יחד אתה! הן ממשיכות לתפקד ומעניקות לי חיים! בכל יום, בכל נשימה ונשימה, אזכור את בתכם ואת הטובה שעשיתם עמדי! נתת לי חיים!"

בסיום מכתבה הוסיפה משפט שנוגע לכולנו: "בדיוק כפי שאני מרגישה כלפי אותה בחורה - כן עלינו להרגיש בכל נשימה ונשימה כלפי בורא עולם שהוא המנשים אותנו! בכל רגע בן אדם עלול, חלילה, להפסיק לנשום, והעובדה שהוא ממשיך לנשום נובעת מרחמי וחסדיו של בורא עולם בכל רגע ורגע! על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה".

בתקופת הקורונה, שפגיעתה המרכזית היתה בדרכי הנשימה, היה יהודי אמריקאי שחלה בקורונה והיה צריך לחבר אותו למכשיר הנשמה. הוא הובהל לבית החולים וב"ה כעבור יום אחד, בו היה מחובר למכשיר הנשמה, מצבו הוטב ויכלו לנתקו מהמכשיר. השאירו אותו עוד כמה ימים למעקב, ולאחרים שוחרר לביתו.

כעבור מספר ימים קיבל מכתב תשלום מבית החולים. הוא נדרש לשלם חמשת אלפים דולר עבור שימוש במכשיר ההנשמה למשך יום אחד.

למקרא המכתב האיש פרץ בבכי בלתי נשלט. הדבר היה לפלא בעיני רואיו, שכן האיש היה ב"ה אדם אמיד מאד שחמשת אלפים

כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך
”וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֵלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הָעִבְדָּה הַזֹּאת לָכֶם” (יב, כו)
זכירת יציאת מצרים בוקר וערב
ישנה מצוה להזכיר יציאת מצרים בקריאת שמע, שחרית וערבית. כמו כן מצוות רבות הן "זכר ליציאת מצרים".
באחת הפעמים שהגה "צ רבי שלמה ברעוודה זצ"ל היה אצלנו בסמינר באשדוד הוא שאל בשפה שלו: "נו באמת? אני כזה שוטה? מה שאמרתי בבוקר אני שוכח עד הערב, ומה שאמרתי בערב אני שוכח עד הבוקר? מה שאמרתי בתפילת ערבית בליל שבת אני לא אזכור עד הקידוש, שם עלי להזכיר זאת שוב? למה מה שאמרתי בתפילת ערבית בליל פסח עלי להזכיר עוד עשרות פעמים במשך הלילה? מה פשר כל החזרה הזאת לעשות שוב ושוב "זכר ליציאת מצרים"?"

הכרת הטוב דורשת התבוננות

בטרם ניגש לבאר את הדברים נפתח בהקדמה:
לפעמים אנחנו נוטים לחשוב ש"הכרת הטוב" היא משהו טבעי שנמצא אצל כל אחד. מה יותר טבעי ופשוט מלחוש הכרת הטוב להודות למי שהטיב עמנו?

אבל האמת היא שזה ממש לא נכון, ולא רק שזה לא נמצא באופן טבעי אצל כל אחד, אלא ההיפך הגמור הוא הנכון! קשה לאדם להרגיש מחויב. דווקא כשאדם מטיב אתו - זה מפתח אצלו אנרגיות שליליות כלפי מטיבו, רק כדי לא להרגיש שהוא "חייב" לו.

משום כך מצות הכרת הטוב היא מצוה שאדם צריך לחשוב ולהתבונן בה שוב ושוב. ה"חובת הלבבות" (שער עבודת האלוקים) כותב, שכל עבודת האלוקים מבוססת על היסוד הזה של הכרת הטוב. יהודי צריך להכיר בכך שבורא עולם הוא המחייב אותו שעה שעה, רגע רגע. הוא מנשים אותו. הוא שנותן לו את היכולת לראות, לשמוע, לדבר וכו'.

על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה
אשה יהודייה מארה"ב, כבת חמישים, שומרת תורה ומצוות, חלתה במחלת ריאות קשה. מצב הריאות שלה התדרדר מיום ליום

כך שמידת הדין קטרגה "מה נשתנו אלו מאלו?" למה בני ישראל זכו לניסים והמצרים לא? ועם כל זאת, הקב"ה נקם את נקמתנו מהמצרים שהרעו לנו, הכה אותם והוציאנו משם! כמה הכרת הטוב עלינו לחוש כלפיו!

אפילו במכת בכורות, בני ישראל לא היו עדיין צדיקים גמורים. היו הרבה יהודים ששהו בבתים של המצרים והתרועעו אתם. אף על פי כן, כשהגיעה שעת חצות והחל הנגף - הוא פגע רק בבכורות המצריים ופסח על הבכורות היהודים שהיו באותו בית. כמה הכרת הטוב עלינו לחוש כלפי הקב"ה!

רבותי! אנו סובלים מסוג של טמטום! אנחנו אוטמים את עצמנו מלראות את ההטבה הבלתי פוסקת של הקב"ה אתנו. הכל נראה בעינינו טבעי, פשוט ומובן מאליו. טבעי שהריאות נושמות, טבעי שהעיניים רואות והאוזניים שומעות. טבעי שהרגליים הולכות והידיים זזות. ובאמת - הכל חסדי ה'! שום דבר לא פשוט ומובן מאליו.

משום כך התורה מצווה אותנו עוד מצוה ועוד מצוה, בוקר וערב, ושוב בוקר וערב: "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים". תזכור שאלוקים נושא כל אחד מאתנו, על כפיים, כבן יחיד.

(רבי יחיאל צוקר שליט"א - להאיר שמות)

דולר הינם סכום פעוט עבורו. ניסו להרגיע אותו: "לא מבקשים ממך את כל הסכום מיידית. תוכל לפרוס אותו לכמה תשלומים שתמצא..."

אך הלה השיב: "הבעיה שלי אינה הכסף. אין לי שום בעיה לשלם חמשת אלפים דולר כאן ועכשיו. אני בוכה על משהו אחר לגמרי. אני בן תשעים ושלוש. במשך תשעים ושלוש שנים קיבלתי מהקב"ה חמצן שלוש מאות ששים וחמשה ימים בשנה. כל הימים הללו נשמתי מכוחו. אם המחיר ליום הנשמה הוא חמשת אלפים דולר, כמה עלי 'לשלם' לקב"ה על שלוש מאות ששים וחמשה ימים כפול תשעים ושלוש? סכום כזה באמת אין לי... אלא שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו לא דורש מאתנו כל תשלום. הוא נותן לנו חמצן חינם אין כסף ובלי שיש צורך להתאמץ כדי לזכות בו. מה אנו 'מחזירים' לו? לכל הפחות עלינו להכיר לו טובה ולומר בפה מלא: 'כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך'".

הבן הרשע מנטרל עצמו מהכרת הטוב לבורא בני ישראל במצרים לא היו שונים בהרבה מהמצרים. עד כדי

מה קרה כשעשיו הרשע ניסה ללמוד את התוס' הארוך שבדף היומי של היום???

כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א עם סיפור שסיפר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע"א, בעת שבנו המהרי"ד ערך סעודה לכבוד סיום מסכת

כאן דברי קדשו.

וזאת יש לדעת כי הרבי מבעלזא זי"ע לא אמר דברי בדחנות, אלא מוסר השכל עמוק יש בדבריו, דהנה איתא ב'מאור עיניים' שבכל אחד יש חלק יעקב וחלק של עשיו, כלומר בפנימיותו של כל יהודי ויהודי יש את שני הכוחות הללו.

ועל כן צריך כל אחד להיזהר מאוד שלא יהיה חס ושלום כמו עשיו שבהגיעו לדבר הקשה הרים ידיו ועזב כל התורה והעבודה, אלא צריכים להתגבר ולהתייגע עד שיומתק לו.

והן אמת הוא שבלימוד התורה נדרשת יגיעה, יגיעת הגוף ויגיעת המוח, וכדאיתא מהרה"ק משפטיווקא זי"ע כי המוח הוא הרך והענוג מכל האיברים, וכאשר הוא מתייגע בלימוד התורה אזי הוא גורם תענוג גדול להשי"ת.

והתורה מגנא ומצלא מהיצר הרע, זהו התבלין כנגדו, ורק היגיעה בתורה יכולה להועיל.

(מתוך שיחת קודש של כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א, הובאה ב'אהל מועד' פר' תולדות תשפ"ד)

המהרי"ד מבעלזא זי"ע עשה פעם סיום מסכתא, ובא אביו הרה"ק רבי יהושע זי"ע להשתתף בסעודה, וסיפר שיעקב אבינו ערך פעם סעודת סיום על מסכת בבא קמא, והנה בא עשיו מן השדה ורואה את השולחן ערוך בבשר ודגים וכל מטעמים.

שאל עשיו מאי האי? והסבירו לו מהו סיום מסכתא. התחיל עשיו לחשוב הנה אני עמל ויגע בשדה להשיג תענוגי עולם הזה בקושי ובמאמץ גדול, ואילו יעקב יושב אוהלים בבית המדרש, ולא רק זאת אלא גם עולם הזה יש לו.

החליט עשיו להתיישב ללמוד, פתח מיד מסכת בבא קמא והחל ללמוד דף ועוד דף. אך משהגיע לדף ע"ז עמוד א' חשכו עיניו בראותו שתי שורות גמרא ועל זה יש פירוש התוספות המשתרע על כל הדף.

(אגב, המונקאטשער רב (בעל ה'מנחת אלעזר') זי"ע כותב שבעלי התוספות כתבו דיבור זה בהיותם במאסר, יום לפני שהוציאו להורג על קידוש ה').

מיד סגר עשיו את הגמרא בכעס ויצא לשדה כדרכו מקדם, עד

אימתי אמר הרב מפונביז' נצחוני בני?

בבא קמא דף עז

העמוד הקצר ביותר

וגרס בקול רם את העמוד הקצר ביותר שבכל הש"ס המכיל רק שורה וחצי "פרה מטמא טומאת אוכלין הואיל והיתה לה שעת הכושר" (בבא קמא דף ע"ז ע"א), ולא נותרה לי ברירה כי-אם להעניק לו את הפרס, כפי שהבטחתי".

(הרב מפונביז')

הרב מפונביז' אהב לספר בארשת של "נצחוני בני" את מה שאירע לו יום אחד, כשנכנס אל קבוצת "ילדי טהרן" והציע פרס כספי, שיוענק לאותו תלמיד שיחזור באזניו בע"פ על עמוד גמרא שלם. "כהרף-עין זינק אלי הילד העילוי, יחזקאל ברטלר שמו, שקרא לעברי בקונדסיות "אני אחזור" ותוך כדי דיבור עמד

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

שלושה שאכלו יחד - האם מותר לאחד מהם לברך ללא 'זימון'?

אולם, במקרה שאם יתעכב וימתין עד שיזמנו עמו יגרום לו הדבר להפסד ממון, וכדומה, יתכן שרשאי לצאת; אך ראוי שהשנים אחרים יפסיקו את סעודתם ויזמנו עמו, והוא יברך, והם ימשיכו את סעודתם ויברכו בסיימה. ואם לא זימנו, ויצא אחד מהם והלך, מוטל על השנים לחפש אדם שלישי שיאכל עמהם, ויזמנו עמו. [שו"ע ר, א-ב, משנ"ב א רה, ושעה"צ ז]

חייב 'זימון' חל על שלושה אנשים האוכלים יחד מיד כשהחלו לאכול יחד, ואף אם לא סיימו יחד; ולפיכך, אין אחד מהם רשאי לסיים את סעודתו ולברך ללא זימון. ויש אומרים, שחייב זימון אינו חל אלא על שלושה שסיימו את סעודתם יחד, ולדעתם, רשאי כל אחד מהאוכלים יחד לסיים את סעודתו לפני האחרים ולברך ללא זימון; ואין הלכה כדעה זו.

באיזה מקרה יוצאים ידי חובת 'זימון' על אף שרק אדם אחד עונה למזמן?

[ויש שהסתפק בנוגע למקרה שהשלישי מצטרף על ידי אכילת מאכל שאינו פת - אם הזימון חל כשלא ענה לברכת הזימון].
ואם לא נחוץ לשנים לסיים את סעודתם - יתכן שהשלישי אינו חייב להפסיק, אך מפני מידת 'דרך ארץ', בודאי ראוי שלא יעכב את השנים שהם רבים, ויפסיק את סעודתו ויענה לברכת הזימון. [שו"ע ר, א-ב, משנ"ב א-ג, וביה"ל ד"ה שאכלו; בו"מ דרשו, ו]

שלושה שהחלו לאכול יחד, ושנים מהם סיימו את סעודתם ורוצים 'לזמן' ולברך ברכת המזון - חייב השלישי להפסיק את סעודתו ולענות לברכת הזימון, ורשאי להמשיך בסעודתו לאחר מכן. ואם לא רצה להפסיק, יזמנו השנים בנוכחותו, ויוצאים ידי חובתם אף אם אינו עונה לברכת הזימון, אך הוא עצמו אינו יוצא ידי חובתו אלא כשעונה לברכת הזימון.

באיזה מקרה צריכים שנים להפסיק באמצע סעודתם כדי 'לזמן' עם השלישי?

ואם הוא מוכרח לברך ולצאת ללא זימון (ראה לעיל) - ראוי לשנים להפסיק ולזמן עמו 'לפנים משורת הדין', משום שיש הסוברים שבכל מקרה שבו אחד רוצה לזמן, ראוי לשנים להפסיק את סעודתם ולזמן עמו; וגם משום שאם יצא ללא זימון, בלאו הכי יצטרכו לאחר מכן לחפש אדם שלישי כדי לזמן עמו ולצאת ידי חובתם. [שו"ע ר, א, ושעה"צ ז; בו"מ דרשו, 2]

שלושה אנשים שהחלו לאכול יחד, ואחד מהם סיים את סעודתו ורוצה 'לזמן' ולברך ברכת המזון - אין השנים האחרים חייבים להפסיק את סעודתם ולענות לברכת הזימון, אלא אם כן הוא אביהם או רבם. ואם לא רצו להפסיק, וזימן בנוכחותם נגד רצונם, לא עשה כלום, ואינו רשאי לברך עד שיגמרו השנים את סעודתם ויזמנו עמו.

* לדעת השולחן ערוך, שני אנשים האוכלים יחד, יכולים לצרף ל'זימון' קטן בן תשע או עשר ומעלה, המבין שמברכים להשי"ת, וקטן ששכלו חריף - אף מבן שש ומעלה.
* לדעת הרמ"א, אין לצרף קטן ל'זימון'. ולדעת הסוברים שמצות הזימון היא מדאורייתא, אין לצרפו לזימון עד שיוודע בבירור כי הוא נחשב לגדול מדאורייתא.
* במצוות רבות התלויות באמירה, חובה לכתחילה על האומר להשמיע לאוזניו את הנאמר. ואדם שאינו שומע, לכתחילה לא יוציא אחרים ידי חובתם באמירות אלו מדין 'שומע כעונה'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מה מברכים על קמח מצה - 'המוציא' או 'מזונות'?

כמובן גם על הפירורים הקטנים שיאכל לאחריו. ופירורים שאין בהם כזית - אם יש להם 'תואר לחם', דהיינו שלא נימוחו לגמרי, וניכר שהם לחם, ברכתם המוציא; ואם אין להם 'תואר לחם', ברכתם 'מזונות', אף אם אוכל מהם כמות של 'קביעות סעודה' (ראה במקורות).

[שו"ע קס"ז, משנ"ב מט, נג, נז, נח וס, וביה"ל ד"ה ואם; ב"מ דרשו, 42; וראה שו"ע שם, ו]

פירורי לחם, קמח מצה, וכדומה, ברכתם 'המוציא', ואף אם לא ניכר שמקורם בלחם, כיון שכל עוד לא נעשה בהם שינוי אחר מלבד הפירור או הטחינה, שם לחם עליהם.

ואם הפירורים דוּבְקוּ זה לזה על ידי תערובת כלשהי, כגון שמן; אך ללא בישול, טיגון או אפיה - דינם כך: פירור שיש בו 'כזית' מצד עצמו, כלומר, לא מחמת שהתחבר לפירור אחר, או מחמת שתפח במגעו עם נוזל - ברכתו המוציא, והברכה חלה

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666